

Regionale ontwikkelagenda 'passend onderwijs- zorg voor jeugd in Noord- en Midden Drenthe 2021-2023

Vastgesteld na oogo tijdens bestuurlijk overleg JIKP in NMD op 1 december 2021

'Verbinden door te doen'

Inhoudsopgave

Voorwoord

Inleiding

1. Waar staan we: analyse en ontwikkelingen
2. Drentse ambitie
3. Visie
4. Bestuurlijke verantwoordelijkheid in NMD
5. Wat gaan we doen?
 - 5.1 Verbinden en effectief samenwerken
 - 5.2 'Normaliseren'
 - 5.3 Ouders
 - 5.4 Meer regie op zorgroutes en trajecten
 - 5.5 Zoeken naar helderheid in 'grijs gebied'
 - 5.6 Onderwijszorgarrangementen
 - 5.7 Thuiszitters
 - 5.8 Dyslexiezorg
 - 5.9 Residentieel onderwijs
6. Lokale en regionale uitwerking
 - 6.1 Aa en Hunze
 - 6.2 Assen
 - 6.3 Midden Drenthe
 - 6.4 Tynaarlo
 - 6.5 Noordenveld
 - 6.6 Samenwerkingsverbanden po en vo (22.01)
 - 6.7 MBO
 - 6.8 Bestuurlijk overleg (oogo)

Voorwoord

Voor u ligt de 3^e Ontwikkelagenda 'Passend onderwijs – zorg voor jeugd in Noord- en Midden Drenthe'. De Ontwikkelagenda vormt het kader van waaruit gewerkt wordt aan inclusiever onderwijs en goede afstemming met jeugdhulp.

Recent schetste de Onderwijsraad in haar advies 'Steeds inclusiever' het perspectief voor de lange termijn met inclusiever onderwijs als stip op de horizon. Inclusiever onderwijs betekent allereerst dat leerlingen met een beperking de benodigde ondersteuning en toerusting krijgen om naar school te kunnen. En in de 2^e en 3^e plaats dat de school dichtbij huis is en dat ze samen met leerlingen zonder beperking onderwijs volgen. Dit perspectief vraagt inspanning van scholen, samenwerkingsverbanden, gemeenten, welzijn, sociaal werk, jeugdhulporganisaties en anderen. De Onderwijsraad stelt voor stap voor stap te werken aan inclusiever onderwijs in het besef dat het om een proces van jaren gaat.

In het ambtelijk beleidsoverleg 'Jongeren in een kwetsbare positie in NMD' is de Ontwikkelagenda voorbereid die voortbouwt op de voorgaande. Er is het besef dat de speerpunten nadere prioritering, aanscherping en uitvoering behoeven. Nadat op overeenstemming gericht overleg is gevoerd over de Ontwikkelagenda als regionaal kader en de bestuurders in NMD de ruimte hebben gehad om prioriteiten aan te geven voor de uitwerking van de Ontwikkelagenda, zal uitvoering in het ambtelijk beleidsoverleg gegeven worden. De uitdaging is om op het regionale niveau in NMD gemeenschappelijke prioriteiten te benoemen en tegelijkertijd op lokaal niveau uitwerking te geven aan de prioriteiten op basis van verantwoordelijkheden.

Inleiding

We werken in Noord- en Midden Drenthe inmiddels geruime tijd samen om kinderen en jongeren met een ondersteuningsbehoefte zo goed en efficiënt mogelijk te helpen en in hun kracht te zetten. We, dat zijn in bestuurlijke zin gemeenten in Noord- en Midden Drenthe, de samenwerkingsverbanden po en vo (22.01), het mbo, de jeugdhulpaanbieders en verschillende andere maatschappelijke partners in het voorliggend veld. We zoeken steeds actiever de verbinding tussen onderwijs en jeugdhulp in het bredere sociaal domein om kinderen integraal te kunnen ondersteunen en streven ernaar dat onze voorzieningen zo zijn georganiseerd dat kinderen zo inclusief mogelijk worden gestimuleerd in hun ontwikkeling. In de afgelopen jaren hebben we gewerkt aan het versterken van de verbinding tussen onderwijs en zorg door te kiezen voor 'samenwerken met lef'. We hebben gemerkt dat het soms lang duurt voordat stappen kunnen worden gezet en samenwerking en afstemming tot zichtbare resultaten leiden voor kinderen, hun ouders en de professionals. Dit heeft niet alleen te maken met het gegeven dat we vanuit de onderscheiden sectoren met verschillende verantwoordelijkheden werken. De huidige wet- en regelgeving maakt het zoeken naar praktische oplossingen en regelen van maatwerk vaak ingewikkeld¹. Deze 3^e Ontwikkelagenda geven we daarom de titel mee 'verbinden door te doen'. Daarmee beogen we om oplossingen te vinden vanuit het kind, het gezin en de concrete ondersteuningsbehoefte. We wachten niet af, maar gaan verder aan de slag en doen wat werkt.

Deze Ontwikkelagenda is een update van de agenda 2019-2020. In het beleidsoverleg 'Jongeren in een kwetsbare positie in NMD, onderwijs-zorg' zijn we tot de conclusie gekomen dat de ingeslagen koers goed is en de vervolgstappen liggen in het uitwerken van inclusievere voorzieningen, werken aan normaliseren en delen van kennis en

¹ OCW-VWS brief, passend onderwijs en jeugdzorg, d.d. 12-7-2021

expertise. We kiezen enkele speerpunten voor de komende 2 jaar. Voor deze korte tijdspanne is gekozen omdat beleidsontwikkelingen in dit deel van het sociaal domein elkaar snel opvolgen.

1. Waar staan we: analyse en ontwikkelingen

Sinds we werken met een Ontwikkelagenda in Noord- en Midden Drenthe wordt jaarlijks een voortgangsrapportage over de uitvoering opgesteld waarin resultaten van de samenwerking tussen onderwijs (samenwerkingsverbanden) en de gemeenten (jeugdhulp) worden besproken. Uit de beschikbare rapportages komt het volgende beeld naar voren. Aanvankelijk (vanaf 2015) waren onderwijs en gemeenten ieder voor zich met de inrichting van resp. passend onderwijs en jeugdhulp bezig. Nieuwe taken die veel energie van de organisaties vroegen. Gaandeweg ontwikkelde zich het inzicht dat het vaak gaat om dezelfde kinderen die een ondersteuningsbehoefte hebben en waarbij zowel vanuit school als vanuit de jeugdhulp met de kinderen en hun gezinnen wordt gewerkt. Professionals vanuit de verschillende werksoorten zijn tot het inzicht gekomen dat ze elkaar nodig hebben om die ondersteuningsbehoefte adequaat, resultaatgericht en efficiënt te kunnen bieden. Ib'ers en indicatiestellers weten elkaar beter te vinden, delen kennis en zoeken afstemming. Zorgroutes zijn duidelijker geworden en er is meer begrip gegroeid voor de verschillende verantwoordelijkheden van de professionals in zowel onderwijs als de jeugdhulp. Bij de inkoop van jeugdhulp wordt de inbreng vanuit het onderwijs aan de voorkant van het inkoopproces meegenomen. We overleggen meer op basis van feiten en minder op basis van meningen.

De financiële druk op de jeugdhulp (als gevolg van een vermindering van de rijksmiddelen, groei van de vraag en duur van de trajecten) wordt als belemmerend ervaren. Er is behoefte aan onderwijszorgarrangementen voor bepaalde groepen kinderen. Gelet op het intensieve gebruik van jeugdhulp door leerlingen in het speciaal onderwijs zijn vormen van populatiebeposting (geclusterde jeugdhulp in relatie tot onderwijs) gewenst. Ook in het onderwijs constateren we een toename van kinderen en jeugdigen die een beroep doen op duurdere vormen van onderwijsondersteuning. Uit de meest recente voortgangsrapportage (2019-2020) blijkt dat de ingezette koers van samenwerking en een integrale benadering van het kind met een ondersteuningsbehoefte wordt gewaardeerd en moet worden voortgezet. De ervaring van 'leren door te doen' helpt daarbij. Er is sprake van inhoudelijke verdieping in de zienswijze van een adequate aanpak van kinderen met een ondersteuningsbehoefte. Tijdens verschillende bijeenkomsten in NMD is het gesprek over de context waarbinnen we werken met kinderen met een ondersteuningsbehoefte op gang gekomen. Dit debat gaat enerzijds over het meer normaliseren waarbij de uniciteit van ieder kind uitgangspunt is. We noemen dit ook wel 'het versterken van het gewone leven'. Anderzijds gaat het debat over de grenzen en beperkingen van inzet van jeugdhulp als blijkt dat ondersteuningsbehoeften van het kind voortkomen uit problemen thuis vanwege de ouders en opvoedingscontext (o.a. vechtscheidingen, armoede, verslaving of psychiatrische problematiek). Het zoeken naar de juiste verbindingen in het sociaal domein helpt gemeenten die hierin een stevige regisserende taak vervullen.

2. De Drentse ambitie

In de Drentse ambitie ten aanzien van onderwijs en jeugdhulp² die momenteel in verschillende bestuurlijke gremia wordt vastgesteld, geven de 12 Drentse gemeenten, 5 grote zorgaanbieders en alle samenwerkingsverbanden in Drenthe aan te willen werken aan ontwikkelrecht voor elk kind. Dit betekent dat we samenwerken om kinderen met een grote ondersteunings- en zorgbehoefte, zowel op school als daar buiten, zo goed en efficiënt mogelijk te helpen. Het doel is dat alle kinderen zichzelf optimaal kunnen ontwikkelen en dat geen enkel kind in de leerplichtige leeftijd thuis zit zonder in beeld te zijn. We brengen samen in beeld wat daarvoor vanuit de verschillende organisaties nodig is en zetten daar actie op waarbij we ons beseffen dat niet altijd direct een passende oplossing beschikbaar is waarin alle betrokkenen zich kunnen vinden. We willen dat ieders unieke talenten optimaal benut worden en het aantal thuiszitters zonder plan tot een minimum beperken.

² 'De Drentse ambitie op gebied van onderwijs/jeugdhulp, 2021

We willen inzet van geïndiceerde individuele hulp terugdringen waar dat kan. Ieder kind is uniek op zijn eigen manier. Vanuit die gedachte is normaliseren daarom een uitgangspunt. Betrokkenheid van ouders is daarbij belangrijk.

Soms is het nodig dat de omgeving zich aanpast aan het kind, in plaats van andersom. Daar waar zonneklaar geïndiceerde hulp nodig is, kijken we hoe deze zo kort en effectief mogelijk kan worden ingericht in het besef dat er sommige kinderen duurzaam aangewezen zijn op zorg (licht waar het kan, zwaar waar het moet). Daarbij experimenteren we met zorg in de school (bijvoorbeeld d.m.v. collectieve onderwijs-zorgarrangementen).

Als schoolgang tijdelijk niet mogelijk is en het kind zorg nodig heeft dan blijft de focus van de zorg gericht op terugkeer naar onderwijs zodra mogelijk. Uiteraard gebeurt dit in afstemming met ouders en school. Zo nodig wordt het ontwikkelrecht gecreëerd in een buitenschoolse context.

Bij jonge kinderen met zorg die nog aan hun schoolloopbaan moeten beginnen creëren we samen passende voorwaarden om hen binnen het onderwijs te kunnen laten starten. In elke casus monitoren we of we de inzet bijdraagt aan de ontwikkeling van het kind.

We werken vanuit de volgende uitgangspunten aan de Drentse ambitie:

- We faciliteren onze (onderwijs/toegangs-/zorg)professionals om met elkaar soepel samen te werken in de uitvoeringspraktijk. Elkaar kennen en samen leren staan voorop.
- We benaderen elke casus integraal. Wat is er nodig voor het kind, het gezin en zo nodig ook de leerkracht? Onderwijs en jeugdhulp wordt altijd in goede samenhang en afstemming met elkaar geboden, zodat aan dezelfde doelen kan worden gewerkt. Ook in samenspraak met de ouders en in lijn met de eventuele ondersteuning thuis.
- In het soms grijze gebied tussen passend onderwijs en jeugdhulp (daar waar sprake is van een gedeelde doelgroep zijn beide aan zet) realiseren we maatwerk. In de komende tijd gaan we scherper definiëren wat we verstaan onder 'maatwerk'. Gaat het dan om individuele toegespitste ondersteuning of kunnen ondersteuningsvragen geclusterd worden in een aanbod? Hoe specifiek moet je het maken? Als het nodig is om daarvoor middelen te ontschotten of kosten te delen dan doen we dat als dat kan.
- Kinderen gaan naar school. Vaak is dit regulier onderwijs, soms is speciaal onderwijs het meest passend. We streven naar inclusiever³ onderwijs waarbij we inzetten op de versterking van de ondersteuningsmogelijkheden binnen en rond het onderwijs.
- We zijn kostenbewust, vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid om ondersteuning en zorg betaalbaar te houden voor de meest kwetsbaren.

De Drentse ambitie is de paraplu waar alle initiatieven en projecten op gebied van onderwijs en jeugdhulp onder vallen. Samen werken we aan de Drentse ambitie door van elkaar te leren en kennis uit te wisselen. De uitvoering van bovenstaande ambitie gebeurt via initiatieven en projecten op lokaal- en subregionaal niveau. In de voorliggende Ontwikkelagenda worden voor Noord- en Midden Drenthe de speerpunten benoemd.

Er is een landelijke evaluatie van passend onderwijs⁴ uitgevoerd. Uit deze evaluatie zijn door het Kabinet 25 verbetermaatregelen opgesteld. Veel van deze maatregelen liggen bij de samenwerkingsverbanden po en vo en bij de scholen. De beide samenwerkingsverbanden (22.01) in NMD hebben de verbetermaatregelen vergeleken met de huidige aanpak in onze regio en concrete actiepunten geformuleerd. Er zijn enkele actiepunten waarbij juist de afstemming tussen gemeenten, samenwerkingsverbanden en jeugdhulp nodig is. Deze verbetermaatregelen geven we een plek in de 3^e Ontwikkelagenda.

³ In de uitwerking van inclusiever onderwijs beraden we ons op het Advies van de Onderwijsraad 'Naar inclusiever onderwijs', 2020

⁴ Eindrapport Evaluatie passend onderwijs, mei 2020, NRO

Het landelijk netwerk van organisaties die initiatieven in beeld brengt die gaan over het verbinden van onderwijs en jeugdhulp, 'Met andere ogen' heeft in de Midtermmonitor⁵ laten zien wat werkzame elementen zijn die helpen in de samenwerking. We hebben de aanpak in NMD vergeleken met de aanbevelingen en komen tot de conclusie dat we in NMD op koers liggen. Tegelijkertijd hebben we in de afgelopen jaren gemerkt dat samenwerking en ontschotten een complexe aangelegenheid is. Alhoewel het belang van een integrale benadering door zowel OCW als VWS wordt benoemd, blijkt wet- en regelgeving belemmerend te werken.

3. Visie

De visie staat: we werken aan een omslag van een infrastructuur met relatief autonome organisaties (scholen en jeugdhulpaanbieders) die ieder een eigen professioneel profiel hebben en veel naar elkaar verwijzen, naar een netwerk van samenhangende voorzieningen die interprofessioneel maatwerk leveren voor kinderen en hun ouders. Daarbij streven we ernaar dat eerst de verantwoordelijkheid van ouders en de eigen kracht van het gezin wordt ingezet. Ouders zijn onze educatieve partners. Meer normaliseren en minder medicaliseren, preventie en een omslag van zwaardere naar lichtere hulp waar dat mogelijk is. Voor gemeenten en samenwerkingsverbanden is het beheersbaar maken van de kosten voor respectievelijk de jeugdhulp en passend onderwijs een serieuze opgave.

Dit is en blijft het punt op de horizon.

De optimale ontwikkelingskansen voor kinderen en jongeren staan centraal. Daarom zetten we ons in voor het realiseren van een doorlopende leer-, zorg- en ontwikkelingslijn. We willen het opvoeden versterken zodat kinderen en jongeren veilig en gezond op kunnen groeien. We werken preventief door aan de voorkant kinderen een positieve basis en inclusieve voorzieningen te bieden en waar mogelijk te normaliseren. Optimale ontwikkelingskansen zijn alleen mogelijk als we integraal samenwerken.

We spreken af dat deze visie leidend is voor de bestuurlijke partners, te weten de gemeenten Aa en Hunze, Assen, Midden Drenthe, Tynaarlo, de samenwerkingsverbanden po en vo (22.01) en de MBO-instellingen in de regio (vertegenwoordigd door het Drenthe College). De gemeente Noordenveld maakt in het kader van passend onderwijs⁶ deel uit van de regio Groningen. Voor wat betreft de Jeugdhulp en RMC-regio maakt Noordenveld deel uit van het verband van Noord- en Midden Drenthe. We gaan de visie concretiseren door te doen. Minder wachten op relevante landelijke kaders en professionals uitdagen efficiënte en passende ondersteuning te bieden door dagelijks afstemming en maatwerk te zoeken.

4. Bestuurlijke verantwoordelijkheid in Noord- en Midden Drenthe

Vanuit de gemeenten in NMD, de schoolbesturen en de samenwerkingsverbanden po en vo zien we de bestuurlijke verantwoordelijkheid als volgt:

- Samen met ouders gaan gemeenten, schoolbesturen en samenwerkingsverbanden ervoor zorgen dat elke jongere goed begeleid wordt op weg naar een goede uitgangspositie. We gaan uit van eigen kracht en willen die, zo nodig, versterken.
- Voorkomen is beter dan genezen. Door vroegtijdige signalering en hulp willen we, daar waar het kan, voorkomen dat een beroep op zwaardere hulpverlening wordt gedaan en verergering van de problematiek wordt voorkomen.

⁵ Midtermmonitor 'Met andere ogen', o.l.v. René Peters, 2021

⁶ Noordenveld heeft eveneens afspraken met Groningen over de thuiszitters

- Gemeenten, onderwijs en ouders zijn gezamenlijk verantwoordelijk om, jongeren die dat nodig hebben, zo snel mogelijk passende en integrale begeleiding te bieden. Dit vraagt om partnerschap en samenwerking vanuit verschillende rollen en verantwoordelijkheden. De primaire focus van het onderwijs ligt op onderwijsopbrengsten en het behalen van een startkwalificatie en het bieden van een passende onderwijsplek. De primaire focus van gemeenten richt zich op het bieden van adequate hulp aan kinderen en jongeren.
- Gemeenten en onderwijs streven voor ouders en kinderen naar zo weinig mogelijk bureaucratie. Het gaat om afstemming en aansluiting in een doorgaande lijn.
- Als gemeenten en onderwijs samenwerken aan adequate ondersteuning van kinderen in hun leefomgeving, is een logisch gevolg dat deze gemeenschappelijke verantwoordelijkheid waar nodig leidt tot een gezamenlijke inzet van mensen (expertise) en middelen (financiering).
- De school is een belangrijke vindplaats (signalering en preventie), ondersteuner alsmede een eventuele werkplaats waar jeugdhulp kan worden ingeschakeld in de schoolomgeving en de context van het onderwijs overeind blijft.
- Gemeenten betrekken vanuit hun inkooprol zorgaanbieders bij het onderwijs met als doel een goede aansluiting van het aanbod op de vraag. Als regievoerder op passend onderwijs betrekken de samenwerkingsverbanden (en schoolbesturen) de gemeente bij de ontwikkeling van de schoolinterne zorg. Gemeenten en onderwijs maken de verbinding.
- We hebben te maken met de schaal van gemeenten en verzorgingsgebieden van scholen die vaak met meerdere gemeenten te maken hebben. Lokaal is uitgangspunt, regionale samenwerking is nodig daar waar het verzorgingsgebied van de scholen de gemeentelijke grenzen overschrijdt (voortgezet onderwijs, so, sbo, vso en mbo). We benutten de regionale samenwerking eveneens om kennis te delen en elkaar te informeren over relevante lokale ontwikkelingen en resultaten van overleg tussen onderwijs, gemeente, jeugdhulp en kinderopvang.

5. Wat gaan we doen?

Concrete stappen worden gezet rondom de volgende thema's:

5.1 Verbinden en effectief samenwerken:

1. Samen verder professionaliseren: elkaar kennen en vertrouwen in elkaars kennis en kunde hebben is daarbij een blijvende voorwaarde. Dit doen we door informatiebijeenkomsten, uitwisseling van elkaars' werkwijzen en door uitvoerende professionals bij elkaar te brengen in het realiseren van maatwerk.
2. We bevorderen dat bestuurlijke afspraken over de afstemming van onderwijs en jeugdhulp bij de uitvoerende professionals terecht komen en vice versa door een goede informatievoorziening waarbij de bestaande communicatielijnen beter worden benut. Concreet betekent dit dat de afspraken over zorgroutes en de wegwijzers over casusregie onder de aandacht wordt gebracht van uitvoerende partners en ouders. De 'wegwijzer voor ketenpartners' opgesteld door het samenwerkingsverband is hier een voorbeeld van.
3. We bespreken het overzicht van de Drentse initiatieven onderwijs-jeugdhulp voortvloeiend uit de Drentse ambitie in het beleidsoverleg 'Jongeren in een kwetsbare positie' om van elkaar te leren en inspiratie op te doen.

5.2 'Normaliseren'

4. Normaliseren ofwel het versterken van het gewone leven is de basis. Belangrijk is om te kijken naar wat ouders en kinderen zelf kunnen doen. Waar ouders het niet lukt het kind gezond en kansrijk te laten opgroeien, kunnen zij een beroep doen op lokale voorzieningen, en als dat niet afdoende is specialistische jeugdhulp.
5. We constateren dat er te vaak een 'label' aan afwijkend gedrag wordt gegeven en streven er naar om, daar waar het kan, wat minder te diagnosticeren en meer te werken aan het verminderen van geïndiceerde jeugdhulp door het versterken van preventieve voorzieningen.
6. We zetten in op meer voorliggende voorzieningen waarvoor geen indicatie nodig is en maken de beweging naar het voorliggend veld waarbij financiering vanuit de Jeugdwet tot de mogelijkheden behoort.

5.3 Ouders:

7. Betrokkenheid van ouders bij school en opvoeding is cruciaal en we zien ouders als onze educatieve partners die we actief betrekken bij de ondersteuning van hun kind. We werken vanuit de driehoek kind/ouders-school-jeugdhulp. Een goede onderlinge informatievoorziening is daarin belangrijk waarbij we ouders vragen medewerking te geven aan onderlinge informatie uitwisseling tussen behandelaars en school in het belang van het kind. Kinderen hebben een hoorrecht.
8. We zien een grote diversiteit onder ouders in hun relatie met school en jeugdhulp. Ouders als consument, laaggeletterde ouders, diversiteit in culturele achtergronden en als gevolg daarvan diversiteit in verwachtingen ten opzichte van de professionals. Eén van de gevolgen is dat professionals zich soms handelingsverlegen voelen. Door toerusting van professionals in de omgang met ouders en het bevorderen van duidelijke afspraken over wat wel en niet verwacht mag worden van school en jeugdhulp hopen we de onderlinge afstemming in het belang van het kind te verbeteren. Vanuit Vaart Welzijn is het ondersteuningsaanbod 'Waardig communiceren met ouders' beschikbaar.

5.4 Meer regie op zorgroutes en trajecten:

9. We voeren regie op de uitvoering van individuele trajecten. We werken aan meer zicht op behaalde resultaten, effectieve interventies, de duur van trajecten en helderheid over wanneer een behandeling afgerond kan worden. Halfjaarlijkse evaluaties helpen om onnodig lange trajecten te voorkomen en om trajecten tussentijds bij te stellen. We betrekken huisartsen bij dit proces.
10. We voeren regionale regie op de uitvoering van contracten met zorgaanbieders en overleggen daarover tussentijds in het gemeentelijk verband van Noord- en Midden Drenthe. De input voor dit gesprek komt vanuit de afzonderlijke gemeenten die hun krachten bundelen in het gesprek over de uitvoering met de zorgaanbieders.
11. We benutten de inbreng vanuit het onderwijs bij het voeren van regie aan de voorkant. In het huidige aanbestedingsdocument voor jeugdhulp in NMD is de rol van het onderwijs vastgelegd voor wat betreft de inkoop. Voor verbetering van de uitvoering van individuele trajecten en de contracten met zorgaanbieders wordt de input vanuit de samenwerkingsverbanden en schoolbesturen gevraagd door de gemeenten en benut in vervolgstappen.
12. Een zorgvuldige informatieuitwisseling over kinderen tussen verschillende organisaties vraagt om heldere en werkbare afspraken in het kader van de privacy. Landelijk is een convenant opgesteld 'Privacy onderwijs-jeugdhulp en thuiszitters'. Een werkgroepje van deskundigen binnen NMD brengt in kaart welke vervolgstappen nodig zijn om uitvoering te geven aan een zorgvuldige informatieuitwisseling en of het betreffende convenant in dezen richtinggevend kan zijn.

5.5 Zoeken naar helderheid in grijs gebied 'wat is van onderwijs en wat is van jeugdhulp':

13. Voorop staat dat het kind met zijn of haar ondersteuningsbehoefte wordt geholpen door maatwerk en de focus gericht blijft op de verbinding met school. Tegelijkertijd zien we dat er een grijs gebied is waarbij niet direct duidelijk is 'wie aan zet is'. Wie is verantwoordelijk en wie betaalt wat: is onderwijs aan zet of is de Jeugdwet van toepassing? Inzet is erop gericht dat we werken aan de beschikbaarheid van onderwijs en zorg en het voorkomen van wachtlijsten.
14. Welke 'begeleiding' valt onder onderwijsondersteuning en welke onder jeugdhulp?
15. Kortom, wie betaalt wat als we zorg in onderwijstijd realiseren is een vraag die nader overleg vraagt in NMD in het besef dat de landelijke kaders nog steeds diffuus zijn.
16. Binnenkort wordt het wetsvoorstel 'Doorbraakaanpak' bij de Kamer ingediend. Als de wettelijke contouren duidelijk zijn, maken we in het regionale verband van NMD afspraken over het beleggen van verantwoordelijkheden bij complexe verwijzingsprocedures.

5.6 Onderwijszorgarrangementen:

17. Het gaat om de vraag welke zorg er op school nodig is om in de klas en op individueel niveau tot onderwijs en leren te komen. Inmiddels is er veel energie gestoken in NMD in de verkenning naar mogelijkheden om geclusterde jeugdzorg in het speciaal onderwijs aan te bieden. Er is inzicht in het gebruik van jeugdhulp door leerlingen in het speciaal onderwijs en de verschillende soorten van inzet van jeugdhulp zijn in kaart gebracht.
18. Er zijn pilots in ontwikkeling die de komende twee jaar tot uitvoering worden gebracht. Het gaat o.a. om de 'pilot Aventurijn' en de pilot 'Cosis, Van Boeijen, Van Liefland'. Er worden stappen gezet om de pilots 'onderwijszorgarrangementen' in de praktijk te brengen en afspraken over de uitvoering te maken vanuit regionaal NMD-perspectief.
19. Gemeenten in NMD hebben zich verbonden met de pilots 'hoogbegaafdheid' zoals door de beide samenwerkingsverbanden zijn ingevoerd.
20. Er zijn ook kinderen die niet bij het onderwijs staan ingeschreven maar wel leerbaar zijn. Voor deze kinderen zijn maatwerkoplossingen nodig zoals dagbesteding gericht op terugkeer naar het onderwijs en het plusaanbod zoals momenteel vanuit de regionale programma voortijdig schoolverlaten/jongeren in een kwetsbare positie in NMD wordt uitgewerkt.

5.7 Thuiszitters

21. De inzet is gericht op het voorkomen van thuiszitters. De hoofdlijnen voor een adequate aanpak van thuiszitters zijn uitgezet en werkwijzen vastgelegd. Tijdige inzet van leerplicht, bv wanneer een leerling niet volledig deelneemt in de klas, helpt. We monitoren de procesafspraken.
22. Binnenkort wordt het wetsvoorstel 'Leerrecht' ingediend in de Kamer. De invoering van het leerrecht vraagt om een regionale vertaling die uitgewerkt wordt zodra de wettelijke contouren helder zijn.

5.8 Dyslexiezorg

23. Momenteel lopen twee pilots betreffende dyslexiezorg in NMD. Met de pilot in Noordenveld wordt onderzocht in hoeverre een vroege aanpak een beroep op intensieve dyslexiezorg kan beperken. In Assen wordt met een pilot nagegaan in hoeverre een scheiding tussen 'diagnose' en 'behandeling' (niet door dezelfde aanbieder) kan bijdragen aan het verminderen van het gebruik van dyslexiezorg. Omdat de evaluatie van beide pilots wordt betrokken bij een nieuw

aanbestedingstraject zijn de huidige contracten met zorgaanbieders verlengd. Bij een nieuwe aanbesteding in 2022 wordt inbreng vanuit het onderwijs opgehaald en meegewogen.

5.9 Residentieel onderwijs

24. De ontwikkeling in de justitiële jeugdvoorzieningen en gesloten jeugdzorg is gericht op meer kleinschaligheid in de regio. Deze decentrale aanpak leidt tot meer deelname in het onderwijs in de regio (met name speciaal onderwijs en mbo). Momenteel wordt gewerkt aan een visie 2030 vanuit een bovenregionale aanpak (Friesland, Groningen en Drenthe). We volgen de ontwikkelingen met aandacht en zien een mogelijk spanningsveld in relatie tot de vraag in hoeverre voldoende onderwijsmiddelen voor deze doelgroep beschikbaar zijn en hoe de scholen voldoende toe te rusten voor deze bijzondere doelgroep.

6. Lokale en regionale uitwerking

Op de Ontwikkelagenda zijn de Drentse ambitie, de visie en actiepunten voor de komende tijd vanuit het perspectief van samenwerking tussen de samenwerkingsverbanden passend onderwijs, het mbo en de NMD-gemeenten benoemd. Bij de uitwerking willen we de verbindingen versterken tussen onderwijs en gemeenten vanuit regionaal perspectief. Scholen met een regionaal verzorgingsgebied zoals het sbo, svo, so, vo en mbo hebben daarbij specifieke aandacht.

Daarnaast hebben de NMD-gemeenten, de samenwerkingsverbanden po en vo en het mbo een zelfstandige verantwoordelijkheid voor resp. de uitvoering van de Jeugdwet en de organisatie van passend onderwijs. Vanuit de eigenstandige verantwoordelijkheid van de bestuurlijke partners worden de volgende prioriteiten gesteld:

6.1 Aa en Hunze

In Aa en Hunze wordt regelmatig overleg gevoerd tussen de Stichting Attenta, de Stichting PrimAH en de gemeente over inhoudelijke vraagstukken die gaan over de verbinding onderwijs en jeugdhulp. Ook op casusniveau vindt overleg plaats en er is regulier overleg tussen leerplicht en het Expertiseteam. Deze vormen van overleg hebben ertoe geleid dat ib'ers en indicatiestellers elkaar beter weten te vinden en er vaak concrete oplossingen in de klas worden gevonden. In Aa en Hunze is de beleving dat de regionale aanpak werkt, zowel voor wat betreft de inkoop van jeugdhulp als de regionale dagbestedingsafspraken M2. De komende tijd wordt verder gewerkt aan verbetering van afspraken rondom het zg. 'grijze gebied' en de bekendheid van de zorgroutes bij uitvoerders. Op schoolbestuurlijk niveau wordt overleg gevoerd in het kader van de Lokale Educatieve Agenda (LEA).

6.2 Assen

In Assen worden de kortere lijnen tussen jeugdhulp en onderwijs en de verbeterde afstemming positief gewaardeerd. De kindcentra in Assen maken samen met de zorg en welzijn partners onder de werktitel 'handen ineen' afspraken over de samenwerking. De samenwerking is gericht op het versterken van preventief werken en het verbeteren van de zichtbaarheid van de (gezamenlijke) ondersteuning op de kindcentra. De gemeente Assen maakt een inhoudelijke verdiepingsslag als het gaat om het voeren van regie, zowel voor wat betreft de individuele trajecten als de regie op de uitvoering van de contracten die met zorgaanbieders zijn gemaakt. In Assen wordt de regionale samenwerking die daarvoor nodig is, gewaardeerd en verder uitgebouwd. Daarbij wordt een relatie gelegd met andere aandachtsgebieden in het sociaal domein. Uitgaande van het kind in zijn of haar thuiscontext constateert Assen dat regie vanuit de Jeugdwet soms beperkt resultaat oplevert omdat de aard van de problematiek elders ligt. Het effect van de ondersteuning van het kind is dan soms beperkt. Verder zien de professionals in Assen dat sommige gezinnen 'hulpverleningsmoe' zijn door de veelheid van behandelaars betrokken bij kind en gezin. Met gezinsklassen' wordt gewerkt aan verbetering van de samenwerking tussen ouders-kind en school.

Uitgangspunt blijft het ontwikkelingsperspectief van het kind waarbij er tegelijkertijd het besef is dat niet alle problemen zijn op te lossen. Vanuit het perspectief van kostenbeheersing wordt vaak de 'spagaat' ervaren van het belang van het kind in relatie tot de financiële druk die er bestaat op de uitgaven voor de jeugdzorg. In Assen wordt de behoefte gevoeld om meer duidelijkheid over het 'grijze gebied'. Nu worden soms op casusniveau afspraken gemaakt over vormen van financiering die veel overlegtijd vergen van de indicatiestellers. Het belang van vroegtijdige inzet van leerplicht in de keten wordt onderstreept door Assen en tussentijdse evaluaties van trajecten waarbij leerplicht is betrokken blijken te werken. Het bestuurlijk overleg tussen gemeente, schoolbesturen en kinderopvangorganisaties vindt drie keer per jaar plaats in het zg. BOLO.

6.3 Midden Drenthe

In Midden Drenthe wordt een positieve lijn in de ontwikkeling van regionale samenwerking in het kader van onderwijs en zorg voor jeugd geconstateerd. Partners in NMD weten elkaar sneller te vinden, maken meer gebruik van elkaars expertise en stemmen tijdiger ontwikkelingen met elkaar af. Een concreet voorbeeld is de informatie uitwisseling binnen NMD over mogelijkheden van gegevensuitwisseling binnen het sociaal domein binnen de kaders van de AVG. In Midden Drenthe is een proces gaande vanuit de LEA om de zorgroutes uit te werken. In 2020 zijn taken en rollen van scholen, gemeente, schoolbesturen en jeugdhulp inzichtelijk gemaakt. In nauw overleg met de IKC's, de onderwijszorgconsulent, jeugdverpleegkundige, leerplicht, vo, c/jg, welzijn en ggd heeft dit geleid tot afspraken, vastgelegd in het plan 'Waar IKC's, onderwijs en zorg elkaar vinden'. Volgorde is dat eerst de juiste route wordt bepaald en daarna afspraken worden gemaakt over 'wie betaalt wat'. Aandachtspunt in de diverse verwijzingsroutes blijft de verwijzing via de huisarts waardoor vaak de lijn met school ontbreekt en tijdige afstemming met leerplicht, wmo en jeugdwetstructuur wordt gemist. Voor wat betreft verdere regionale afstemming vraagt Midden Drenthe aandacht voor het belang van monitoren. 'Doen we de goede dingen en doen we de dingen goed'.

6.4 Tynaarlo

Naar aanleiding van het onderzoek naar Passend onderwijs in de gemeente Tynaarlo door Stam CMO in 2019 en de 'Ontwikkelagenda passend onderwijs – zorg voor jeugd in NMD' heeft het LEA-overleg de opdracht geformuleerd om de samenwerking tussen kinderopvang, onderwijs, jeugdgezondheidszorg en de gemeente te verbeteren door een ideale Zorgroute 0-12 jaar op te stellen. Een werkgroep van vertegenwoordigers van de werkvloer van de genoemde partijen is hiermee aan de slag gegaan. De planning is dat de zorgroute eind 2021 wordt geïmplementeerd. De zorgroute wordt gezien als vehikel om de samenwerking te organiseren. Achterliggende doelen zijn: elkaar leren verstaan en weten wat je wel en niet van elkaar kunt verwachten in de uitvoering. Nadere uitwerking volgt waarbij vragen aan de orde zijn als: loont preventie? Wat zijn effectieve interventies? Welke voorliggende voorzieningen kunnen we meer inzetten? Kortom, hoe realiseren we juiste zorg op het juiste moment. Tynaarlo doet ook mee aan Kansen4Kinderen, een samenwerking tussen onderwijs en gemeente, waarbij een kansencoach wordt ingezet t.b.v. een succesvolle schoolloopbaan. Daarnaast digitaliseert Tynaarlo haar Preventiemenu. Het Preventiemenu biedt een overzicht van alle preventieve activiteiten die er binnen de gemeente op het gebied van gezondheid & sport worden aangeboden en op welke manier er gebruik van kan worden gemaakt. Tynaarlo ziet het belang van regionale afspraken en uitwerking waarbij de dagbestedingsafspraken M2 als mooi voorbeeld worden genoemd.

6.5 Noordenveld

De gemeente Noordenveld neemt een bijzondere plek in binnen het regionaal overleg in NMD. Voor wat betreft passend onderwijs valt de gemeente binnen een ander samenwerkingsverband (Groningen) maar Noordenveld maakt wel deel uit van de RMC- en Jeugdhulpregio in NMD. Voor wat betreft de inbreng vanuit Noordenveld in relatie tot de Ontwikkelagenda is de pilot in het kader van dyslexiezorg relevant. De evaluatie van de pilot heeft tot een Collegebesluit geleid waarin de gecombineerde

aanpak dyslexie de komende vier jaar wordt voortgezet. Er vindt monitoring van de effecten plaats. De kosten worden voor de helft vanuit het swv Groningen bekostigd en voor de helft door de gemeente vanuit Jeugdhulp.

6.6 Samenwerkingsverbanden 22.01 po en vo

Binnen de beide samenwerkingsverbanden wordt de ontwikkeling gezien van passend onderwijs naar inclusiever onderwijs. Beide samenwerkingsverbanden zien een trend waarin meer leerlingen een beroep doen op zwaardere vormen van onderwijsondersteuning. In de afgelopen jaren is er veel aandacht uitgegaan naar de organisatie van de zorgplicht en de inrichting van de basis- en extra ondersteuning. Nu wordt de volgende stap gezet door het verder versterken van competenties van professionals om in de klas ieder kind passend te onderwijzen. Inzet is erop gericht om dichterbij de uitvoering effecten te versterken op de werkvloer. In het verbinden van onderwijs en jeugdhulp gaat het om het complementair maken aan elkaar zonder in elkaars professionaliteit te treden: een docent is geen therapeut en een behandelaar moet geen opvatting hebben over een passende onderwijsplek. Het gaat uiteindelijk om samenwerken om te voorzien in de ondersteuningsbehoefte van het kind. De aandacht gaat uit naar de pedagogische basiskwaliteit in de scholen en begeleiding en toerusting van (startende) leraren. Binnen de samenwerkingsverbanden wordt met zorg gekeken naar de financiële druk op de jeugdzorg. Binnen de samenwerkingsverbanden is grote behoefte aan daadwerkelijke realisering van pilots die ertoe bijdragen dat er meer afstemming tussen onderwijs en zorg in de praktijk plaats vindt. Concreet resultaat van de regionale samenwerking in de afgelopen jaren wordt vooral ervaren in de afstemming tussen ib'ers en indicatiestellers. Over de zorgroutes in de verschillende NMD-gemeenten bestaat een gedifferentieerd beeld. Vaak wordt terugkoppeling vanuit de jeugdteams/cjg naar de school gemist. Nog te vaak worden dezelfde analyses op meerdere plekken gemaakt. Het komend jaar worden binnen de beide samenwerkingsverbanden nieuwe ondersteuningsplannen voor de komende vier jaar opgesteld. De ontwikkeling naar inclusiever onderwijs wordt stapsgewijs uitgewerkt. De uitvoering van de verbetermaatregelen passend onderwijs worden in de ondersteuningsplannen meegenomen waaronder een informatiesteunpunt voor ouders.

De beide samenwerkingsverbanden wijzen op twee maatschappelijke ontwikkelingen die druk leggen op het verbeteren van de afstemming onderwijs en jeugdhulp, nl. het nijpende lerarentekort in het onderwijs en de coronamaatregelen die veel tijd en energie in de school vergen.

6.7 MBO

Binnen het Drenthe College is de ondersteuningsstructuur in de afgelopen tijd dichterbij het primaire proces gebracht. De 1^e lijn is versterkt met de lob'ers (loopbaanoriëntatie en begeleiding) en teamadviseurs studiebegeleiding zijn aan teams gekoppeld. De zorgstructuur is meer geïntegreerd in het primaire proces. Daarnaast is er specifieke expertise beschikbaar voor o.a. gedragsproblemen, autisme, Nt2 en jongeren met een fysieke beperking. De 2^e lijns ondersteuners zijn verbonden met de regio en werken daarin samen met de gemeenten. De relatie met de aanpak van voortijdig schoolverlaten en jongeren in een kwetsbare positie is relevant in relatie tot een goede ondersteuning. Zo wordt momenteel nagegaan in hoeverre een mogelijk 'plusaanbod' kan worden ontwikkeld vanuit het bestaande aanbod om uitval te voorkomen. De aanpak in het kader van 'School als wijk' wordt na de pilotfase voortgezet waarvoor de financiering de komende 2 jaar is geborgd. Deze preventieve aanpak beoogt grotere problemen te voorkomen en integraal te werken omdat jongeren vaak met meerder problemen te maken hebben. Samenwerking met de RMC-regio wordt gewaardeerd, het DC vervult de rol van contactschool. Inzet is de komende tijd gericht op het meer studenten toegang geven tot kwalificerende trajecten.

6.8 Bestuurlijk overleg: op overeenstemming gericht overleg

Twee keer per jaar vindt bestuurlijk overleg plaats in het kader van 'Jongeren in een kwetsbare positie in Noord- en Midden Drenthe'. Jaarlijks wordt een voortgangsrapportage over de uitvoering van de Ontwikkelagenda opgesteld. Gemeenten, samenwerkingsverbanden po en vo en het mbo zijn wettelijk verplicht jaarlijks op overeenstemming gericht overleg (oogo) te voeren over wijzigingen in de ondersteuningsplannen van de samenwerkingsverbanden en de jeugdhulpplannen van de

gemeenten voor zover afstemming met het onderwijs aan de orde is. Om beleid en praktijk dichterbij elkaar te brengen wordt het jaarlijks bestuurlijk overleg gekoppeld aan een werkbezoek waarbij één van de thema's van de Ontwikkelagenda wordt geconcretiseerd.